

Η ΩΚΕΑΝΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ,
Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ.

Χ. Αναγνώστου
Γ. Χρόνης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με την εισήγηση που ακολουθεί επιχειρείται να γίνει μια καταγραφή της σημερινής κατάστασης της ωκεανογραφικής έρευνας στην Ελλάδα, εντοπίζεται η σχέση της με τη διεθνή κατάσταση της ωκεανογραφικής έρευνας, αποτολμάται μια διερεύνηση της δυναμικής της και εκφράζονται θέσεις για τη μελλοντική προώθηση του τομέα αυτού στη χώρα μας.

Σαν αντικείμενο έρευνας της ωκεανογραφίας ορίζεται η μελέτη της κατάστασης και οι δυναμικές διεργασίες της υδατόσφαιρας.

Στο σχήμα 1 φαίνεται παραστατικά το αντικείμενο της ωκεανογραφίας και απεικονίζεται η εφαρμογή της ωκεανογραφικής γνώσης στη χρήση της υδρόσφαιρας. Αυτό ακριβώς το τελευταίο δηλαδή η χρήση της υδρόσφαιρας, που κατά κανόνα έγινε με αλόγιστο και εξαντλητικό τρόπο, δημιούργησε την ανάγκη να επεκταθεί το αντικείμενο της ωκεανογραφίας και στην έρευνα των δυνατοτήτων προστασίας της υδρόσφαιρας.

Βασική μας αρχή, στην αιτιολόγηση της οποίας δεν θέλουμε να προχωρήσουμε στα πλαίσια αυτής της εισήγησης, είναι ότι δεν υπάρχει πια σήμερα ουδέτερη επιστήμη, επιστήμη ανεξάρτητη από το κοινωνικό σύστημα μέσα στο οποίο παράγεται.

Ως εκ τούτου η ερευνητική δραστηριότητα δεν είναι η εξ ορισμού αναζήτηση μιας απόλυτης ορθολογιστικής και οικουμενικής αλήθειας αλλά η αναζήτηση λύσης στα συγκεκριμένα μικρά ή μεγάλα προβλήματα του κοινωνικού συστήματος στο οποίο αναπτύσσεται.

Με την ανάπτυξη του καπιταλισμού η γνώση που αποκτιέται από τη έρευνα έγινε εργαλείο του και σαν τέτοια κεφαλαιοποιήθηκε. Η διαδικασία παραγωγής της γνώσης μπήκε στην παραγωγική διαδικασία του καπιταλισμού και επενδύθηκε με τα χαρακτηριστικά του, κατανομή της εργασίας, επιλογή και ιεραρχία, μυθοποίηση της έρευνας. Η αποκτημένη από την έρευνα γνώση υπηρετεί τυφλά την πολιτικο-οικονομικο-στρατιωτική φύση του καπιταλιστικού συστήματος.

Η αναπτυξιακή εξέλιξη του καπιταλισμού καθόρισε και προσανατόλισε όπως ήταν φυσικό και την ανάπτυξη της ωκεανογραφικής έρευνας. Οι πρωτοπόρες χώρες στην ανάπτυξη του καπιταλισμού κυριαρχούν και στην ανάπτυξη της ωκεανογραφίας. Αυτές προσανατόλισαν την ωκεανο-

γραφική έρευνα όχι μόνο σε εθνικό αλλά και (κυρίως) σε διεθνές επίπεδο.

Γι' αυτό το στόχο χρησιμοποιήθηκε ο μηχανισμός των πανεπιστημίων και των ερευνητικών ιδρυμάτων.

Υπογράφηκαν διακρατικές συμφωνίες για κοινές έρευνες (κυριαρχία μέσω δημοκρατικών διεργασιών). Ιδρύθηκαν διεθνείς οργανισμοί, οργανώθηκαν και οργανώνονται διεθνή συνέδρια.

2. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΩΚΕΑΝΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1 Γενικά

Η χώρα μας ακολούθησε μέχρι σήμερα σαν ουραγός τη γενική ανάπτυξη του δυτικού κόσμου.

Από το τέλος της δεκαετίας του 1960 ο διεθνής καπιταλισμός έχει συμφέροντα να γνωρίσει ωκεανογραφικά το χώρο της Μεσογείου γενικά και ειδικότερα την Ανατολική Μεσόγειο.

Η Ανατολική Μεσόγειος είναι μια βόμβα έτοιμη να εκραγεί - πετρέλαια στη Μέση Ανατολή, πόλεμος των 7 ημερών το 1967, Κυπριακό, ενεργειακή κρίση του 1973, ένταση στις σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας από το 1974 -, Οποιαδήποτε γνώση λοιπόν για το θαλάσσιο χώρο της Μεσογείου μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη σωστή προώθηση των πολιτικο-οικονομικο-στρατιωτικών συμφερόντων του διεθνούς καπιταλισμού.

Η χώρα μας παίζοντας τον καθορισμένο ρόλο της στο διεθνή καταμερισμό της έρευνας δεν ανάπτυξε προγραμματισμένη δράση σε τέτοιου είδους δραστηριότητες.

Βασικά επικράτησε η νοοτροπία που κάποιοι πανεπιστημιακός δάσκαλος την είχε διαλαλήσει και από καθ'έδρας: "Εφόσον οι αμερικάνοι κάνουν τα πάντα εμείς χρειάζεται να μάθουμε μόνο πολύ καλά αγγλικά".

2.2 Η χαρτογράφηση των ερευνητικών δραστηριοτήτων.

Με βάση τους βασικούς τομείς της ωκεανογραφίας που είναι (σχ.1):

Η φυσική ωκεανογραφία (ασχολείται με τη μελέτη των φυσικών ιδιοτήτων του θαλασσινού νερού και με τη μελέτη της δυναμικής του κατάστασης),

η χημική ωκεανογραφία (ασχολείται με τη μελέτη των χημικών ιδιοτήτων του θαλασσινού νερού),

η βιολογική ωκεανογραφία (ασχολείται με τη μελέτη του έμβιου κόσμου των θαλασσών), και

η θαλάσσια γεωλογία και γεωφυσική (ασχολείται με το θαλάσσιο βυθό και το υπόστρωμα),

έγινε μια προσπάθεια να χαρτογραφηθούν οι φορείς και οι ερευνητικές δραστηριότητες της ωκεανογραφίας στον ελληνικό χώρο διαφοροποιημένοι οι φορείς σε ερευνητικά κέντρα, πανεπιστήμια και στρατιωτικές υπηρεσίες (σχήμα 2).

Ο χάρτης (σχήμα 2) δείχνει ότι δύο φορείς - ένας πολιτικός και ένας στρατιωτικός - καλύπτουν λίγο-πολύ σφαιρικά το αντικείμενο της ωκεανογραφίας, το Ινστιτούτο Ωκεανογραφικών και Αλιευτικών Ερευνών (ΙΩΚΑΕ) και η Υδρογραφική Υπηρεσία Πολεμικού Ναυτικού.

Οι άλλοι φορείς καλύπτουν έναν τομέα ή μέρος ενός τομέα της ωκεανογραφίας.

Το ΙΩΚΑΕ έχει ένα σύνολο 30 επιστημόνων ειδικευμένων σε όλα τα θέματα της ωκεανογραφίας και αλιείας και ένα αξιοσημείωτο εξοπλισμό για την εκτέλεση ερευνητικών προγραμμάτων.

Ο Υδροβιολογικός Σταθμός Ρόδου (Υ.Σ.Ρ.) όπως είναι σήμερα, προσφέρει ερευνητικό έργο στον τομέα της βιολογικής ωκεανογραφίας.

Στο ΙΓΜΕ (Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών) υπάρχει τμήμα υποθαλάσσιας Γεωλογίας, που οργανώθηκε το 1976 και σήμερα αριθμεί 4 ειδικούς επιστήμονες (ΠΕΡΙΣΟΡΑΤΗΣ & ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, 1983).

Στο Δημόκριτο υπάρχουν επιστήμονες με δραστηριότητες στον Τομέα της θαλάσσιας ρύπανσης και της βιολογικής ωκεανογραφίας.

Το ΠΕΡΠΑ, υπηρεσία του ΥΧΟΠ, αναπτύσσει ερευνητικές δραστηριότητες στον τομέα ρύπανσης της θάλασσας.

Από τον χώρο των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, αναπτύσσουν ωκεανογραφικές δραστηριότητες το Πανεπιστήμιο της Αθήνας στη φυσική ωκεανογραφία, χημική ωκεανογραφία και βιολογική ωκεανογραφία, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσ/νίκης σε θέματα δυναμικής φυσικής ωκεανογραφίας και το Πανεπιστήμιο της Πάτρας στον τομέα της θαλάσσιας γεωλογίας.

Τέλος, ο στρατιωτικός φορέας, Υδρογραφική Υπηρεσία Π.Ν. διαθέτει ένα αξιόλογο επιστημονικό δυναμικό σ'όλους τους τομείς της ωκεανογραφίας. Οι επιστήμονες αυτοί συγκεντρώνουν στοιχεία που εξυπηρετούν κυρίως τις ανάγκες της υπηρεσίας.

2.3 Η εκπαίδευση

Η εκπαίδευση στον τομέα της ωκεανογραφίας παρέχεται στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας, όπου λειτουργεί μεταπτυχιακό τμήμα ωκεανογραφίας με βαρύτητα στη βιολογική ωκεανογραφία και τη χημική ωκεανογραφία.

Μαθήματα θαλάσσιας γεωλογίας δίνονται στο Πανεπιστήμιο της Πάτρας.

2.4 Η μέχρι σήμερα αντίληψη

Η Ελλάδα αντιδρούσε και αντιδρά ακόμα μέχρι σήμερα αντανακλαστικά και με μια σχετική υστέρηση στην οποία ανάπτυξη της ωκεανογραφίας γινόταν και γίνεται στο διεθνές πεδίο.

Σχεδόν μέχρι το 1970 επικρατούσε η αντίληψη ότι ωκεανογραφία είναι κυρίως η μελέτη των ιχθυοπληθυσμών του θαλάσσιου χώρου (ιδρυτικός νόμος ΙΩΚΑΕ).

Από το 1970 τα διεθνή συμφέροντα γενικά, στρέφονται στις πρώτες εντατικές έρευνες στο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου διευρύνοντας έτσι την αντίληψη της ωκεανογραφίας σαν ερευνητικό τομέα μελέτης τόσο της βιολογίας όσο και των φυσικών παραμέτρων της θάλασσας.

Από το 1974 και μετά και λόγω της προχωρημένης ρύπανσης του θαλάσσιου χώρου η ωκεανογραφία αρχίζει να ταυτίζεται με τις μελέτες ρύπανσης του θαλάσσιου χώρου (κύριο έργο του ΙΩΚΑΕ είναι οι μελέτες ρύπανσης, αναπτύσσεται το ΠΕΡΠΙΑ).

Από το 1975-76 και μετά και όταν έχει γίνει πια ευρεία πεποίθηση ότι λιγοστεύουν τόσο τα αποθέματα ορυκτών πρώτων υλών όσο και τα ενεργειακά αποθέματα οι λέξεις "κόνδυλοι του μαγγανίου" και "πετρέλαιο" γίνονται μαγικές λέξεις και αφήνονται περιθώρια να μιλάμε και για θαλάσσια γεωλογία και γεωφυσική (αρχίζει να δίνεται έμφαση και στη γεωλογία στο ΙΩΚΑΕ, ιδρύεται τμήμα υποθαλάσσιας γεωλογίας στο ΙΓΜΕ).

Γενικά, όπου αναπτύχθηκαν ερευνητικές δραστηριότητες στο θαλάσσιο χώρο από ελληνικής πλευράς, χαρακτηρίζονται μάλλον σαν ευκαιριακές (όπως και γενικά, ΡΟΚΟΣ 1983) και σε μερικές περιπτώσεις φαίνεται ότι προτάθηκαν προγράμματα, που χωρίς να αμφισβητείται η αξία τους χαρακτηρίζονται μάλλον σαν απομίμηση ξένων ερευνητικών προγραμμάτων που δεν διεκδικούν καμιά προτεραιότητα στα προβλήματα του ελληνικού χώρου.

Έντελώς γενικά, οι ερευνητικές δραστηριότητες στο θαλάσσιο χώρο της Ελλάδας μπορούν να χαρακτηριστούν σαν περιορισμένης ανάπτυξης δραστηριότητες. Η χώρα μας υποβαθμίζεται σε θεατή των ερευνητικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσουν άλλες χώρες στο χώρο της Α. Μεσογείου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η γεωφυσική και γεωλογική έρευνα του Κορινθιακού κόλπου από αγγλικό σκάφος το 1982 με συμμετοχή ελλήνων επιστημόνων κυρίως σαν παρατηρητών.

3. ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΩΚΕΑΝΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Σαν πρωταρχικό στόχο για την προώθηση της ωκεανογραφίας θεωρούμε τη συγκρότηση όλων των επιστημόνων, που ασχολούνται με θέμα-

τα ωκεανογραφίας, σε επιστημονική κοινότητα με έντονες σχέσεις επι-κοινωνίας. Από την επιστημονική κοινότητα θα διαμορφωθούν θέσεις που θα τεκμηριώνουν τη διεκδίκηση για προώθηση της ωκεανογραφίας από τους αρμόδιους φορείς.

Η έννοια συγκρότηση σε επιστημονική κοινότητα, αναφέρεται κυρίως στις δυνάμεις συνοχής μεταξύ των επιστημόνων που ασκούν ωκεανογραφική έρευνα παρά σε συγκρότηση σωματείου, δεν υπονοείται δηλαδή κάποιος συντεχνιακός σύλλογος ή ένα συντεχνιακό επιμελητήριο.

Σαν επιστημονική κοινότητα, κι αν θέλουμε βέβαια να διαμορφώσουμε μια εύρωστη κατάσταση για την ωκεανογραφία στη χώρα μας πρέπει πρωτ'άπ' όλα ν'αναλύουμε τις εντάσεις που παρατηρούνται σήμερα στην ενάσκηση της ωκεανογραφικής έρευνας να αποκαλύπτουμε τις αντιθέσεις να θέτουμε έστω και ουτοπικούς για σήμερα στόχους και να διεξάγουμε σήμερα τους αγώνες σ'αυτόν τον τομέα. Η μόνη ρεαλιστική δυνατότητα είναι η δράση μέσα στην επιστήμη, μέσα στους επιστημονικούς κύκλους αλλά ενταγμένη σε μια προοπτική συνολικής επαναστατικής αλλαγής.

Η επιστημονική κοινότητα έχοντας σαν θεμελιακή αρχή ότι έρευνα είναι η διαδικασία του να βρεθεί λύση σ'ένα συγκεκριμένο πρόβλημα, πρέπει να τείνει το "οὐς" στη βάση για να χαρτογραφήσει τα ωκεανογραφικά προβλήματα, που απασχολούν τη χώρα μας να τα ιεραρχήσει και να προσπαθήσει να δώσει λύση σ'αυτά.

Η χαρτογράφηση αυτή θα αποτελέσει τη βάση για διεκδικητικές ενέργειες για την ανάπτυξη της ωκεανογραφίας, για ένα ερευνητικό προγραμματισμό, για την ανάπτυξη κέντρων έρευνας και σταθμών παρακολούθησης προβλημάτων.

Επίσης, θα αποτελέσει τη βάση για προγραμματισμό στην εκπαίδευση. Η ευκαιριακή και χωρίς προγραμματισμό δημιουργία τμημάτων ωκεανογραφίας στα πανεπιστήμια, που απλώς ασχολούνται με ένα κομμάτι μόνο της ωκεανογραφίας θα πρέπει να πολεμηθούν.

Δεν γνωρίζουμε αν υπάρχει κεντρικός προγραμματισμός για την ανάπτυξη της ωκεανογραφίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και τι προτίθεται να καλύψει. Επίσης δεν ξέρουμε αν η παροχή εκπαίδευσης σε θέματα θαλάσσιας γεωλογίας στην Πάτρα είναι εθνικά προγραμματισμένη και με ποια κριτήρια.

Θα πρέπει να δημιουργηθούν ευρύτερα προγράμματα ωκεανογραφικής έρευνας με εθνική επιστημονική συμμετοχή. Είναι πολύ ευχάριστο το ότι το ΙΩΚΑΕ σχεδιάζει αυτή τη στιγμή ένα μακροχρόνιο εθνικό πρόγραμμα ωκεανογραφικών ερευνών στο Αιγαίο, στο οποίο θα επιχειρηθεί μια εθνική επιστημονική συμμετοχή.

Η ευκαιριακή και απρογραμμάτιστη, όπως γίνεται μέχρι σήμερα, συμμετοχή σε προγράμματα που έχουν καταστρωθεί σε άλλα εκτός Ελλά-

δας κέντρα θα πρέπει να απορριφθεί. Αντ'αυτού θα πρέπει να προωθηθούν σωστές συνεργασίες, που περιλαμβάνουν τόσο κατάσταση όσο και εκτέλεση κοινών προγραμμάτων.

Στις έντονες "επισκέψεις" ξένων ερευνητικών σκαφών στον ελληνικό θαλάσσιο χώρο πρέπει να αντιτάξουμε εθνικά προγράμματα, στα οποία θα μπορούσαν να συμμετέχουν οι αλλοδαποί φορείς.

Θα πρέπει να αλλάξουμε την αρχή, που γενικά ισχύει και που φαίνεται να υιοθετείται και από το Υπουργείο Έρευνας και Τεχνολογίας στο σχέδιο νόμου για την έρευνα ότι: "καλός είναι ένας επιστήμονας, που έχει δημοσιεύσει σε διεθνή περιοδικά". Πρέπει να μας είναι ξεκάθαρο ότι πολλά διεθνή περιοδικά είναι περισσότερο ένα καταναλωτικό αγαθό (πολλές φορές περιττό) παρά ένα περιοδικό διεθνούς επιστημονικής επικοινωνίας. Δεν είναι τυχαίο ότι μεγάλοι εκδοτικοί οίκοι δημιουργούν συνέχεια τίτλους νέων περιοδικών ιδρύοντας απλώς μια επιστημονική επιτροπή από ονόματα "διεθνούς κύρους" και καθιστούν αυτό, κατ'αυτό τον τρόπο αγαθό κατανάλωσης. Τέτοια παραδείγματα είναι ο διεθνής εκδοτικός οίκος ELSEVIER με έδρα στην Ολλανδία και ο γερμανικός εκδοτικός οίκος SPRINGER κλπ.

Πέρα απ'αυτό θα πρέπει να λάβουμε σοβαρά υπόψη μας την αποξένωση από τη μητρική μας γλώσσα, που γίνεται μέσα από την προσπάθεια να γράφουμε όλοι συνεχώς σε ξένα περιοδικά. Ο ατροφισμός, που παρουσιάζεται στη γλώσσα μας όταν πρόκειται ν'αποδόσουμε όρους στα ελληνικά οφείλεται κυρίως στο ότι δεν καταβλήθηκε ποτέ προσπάθεια να φτιαχτούν ελληνικοί όροι, που θα αποδίδουν κάθε παρατήρηση και κάθε φαινόμενο μέσα στα πλαίσια της ωκεανογραφικής έρευνας. Η παρατήρηση δείχνει ότι σχεδόν όλες οι επιστημονικές εργασίες, που γίνονται από Έλληνες ερευνητές είναι κυρίως στενά δεμένες με έναν γεωγραφικό χώρο παρά με κάποιο ωκεανογραφικό φαινόμενο και επομένως είναι πολύ πιο απαραίτητο να επικοινωνεί η ελληνική επιστημονική κοινότητα στη μητρική της γλώσσα παρά να μην ενημερώνεται καθόλου επειδή θα πρέπει να δημοσιεύονται οι εργασίες σε διεθνή περιοδικά για να ενημερωθεί η διεθνής επιστημονική κοινότητα.

Πρέπει ν'απαιτήσουμε λοιπόν να δωθεί μεγαλύτερη έμφαση σε επιστημονικές εργασίες, που γίνονται σε εθνικά περιοδικά και που είναι γραμμένες στα ελληνικά.

Θα πρέπει ν'απαιτήσουμε να αποκτήσουν μια αξιολογική οντότητα και οι τεχνικές εκθέσεις, που τελικά σαν συσσωρευμένη ειδική γνώση αποτελεί εργαλείο για την κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη.

Θα πρέπει τελικά με κάθε τρόπο να φροντίζουμε να φτάσει η γνώση και στη βάση, στον κόσμο που την έχει ανάγκη που είναι και ο ουσιαστικός χρηματοδότης των ερευνητικών μας προσπαθειών. Δεν μπορεί να υπάρξει πραγματικά προοδευτική επιστήμη παρά μόνο με τη συλ-

λογική οικειοποίηση των επιστημονικών και τεχνικών γνώσεων (σύγκρισε ΓΚΟΡΖ, 1973, ΖΙΜΜΕΡΜΑΝ και άλλοι, 1973). Τούτο θα το καταφέρουμε με την ενεργό συμμετοχή μας και την ενεργό παρουσία μας σε μορφωτικές λαϊκές εκδηλώσεις.

Θα πρέπει όχι μόνο να απομυθοποιήσουμε πολλά λεγόμενα "διεθνή συνέδρια" και τους λεγόμενους διεθνείς οργανισμούς αλλά να ψάξουμε με έμφαση να ανακαλύψουμε τα πολιτικά παιχνίδια που παίζονται πίσω απ' αυτά. Είναι μεγάλη η απογοήτευση που νοιώσαμε στο CIESM του 1982, όταν διαπιστώσαμε με έκπληξη ότι πίσω από την επιστημονική επένδυση του Συνέδριου στα γεωλογικά θέματα κρύβονταν συμφέροντα μεγάλων εταιρειών πετρελαίου (ELF AQUITAINE, BP, ...).

Αντιπροτείνουμε λοιπόν περισσότερα ελληνικά συνέδρια, όπου θα διαμορφωθεί πρώτα ένας ελληνικός προβληματισμός, που στη συνέχεια θα μπορούσε να μεταφερθεί σε διεθνείς συναντήσεις.

Πρέπει να απορρίψουμε την "αρχή του ανταγωνισμού" και τις "ιεραρχίας", που τείνει έντονα να θεσμοθετηθεί και στην επιστημονική κοινότητα. Με την έρευνά μας δεν θα πρέπει να σκοπεύουμε τα καθιερωμένα από το σύστημα βραβεία αλλά τη διάδοση της γνώσης στο σύνολο του λαού.

Θα πρέπει να απορρίψουμε πλήρως την έρευνα για λογαριασμό στρατιωτικών οργανισμών. Είναι πολύ έντονο π.χ. το ενδιαφέρον του ΝΑΤΟ για τη Μεσόγειο και ενδεικτικά αναφέρουμε το Συνέδριο στην Πορτογαλία το Δεκέμβρη του 1982 για τις υποθαλάσσιες κατολισθήσεις και προγράμματα φυσικής ωκεανογραφίας για την Α. Μεσόγειο, που βρίσκονται σε εξέλιξη. Θα πρέπει να κρίνουμε αυστηρά τα άλλοθι μερικών συναδέλφων ότι "εξαπατούμε τους στρατιωτικούς οργανισμούς και χρησιμοποιούμε τα χρήματά τους για έρευνα".

Για να περάσουμε από την απραξία στη συνειδητοποίηση όλων αυτών των καταστάσεων και στη συνέχεια στην αγωνιστική δράση θα πρέπει πρωτ'άπ'όλα να αμφισβητήσουμε την προσωπική μας καριέρα και να πολεμήσουμε τα κριτήρια θεσμοθέτησης της καριέρας του ερευνητή.

Ξέρουμε πολύ καλά ότι καμιά ερευνητική δουλειά δεν βγαίνει μόνο από τον ερευνητή. Στην ενάσκηση μιας ωκεανογραφικής δραστηριότητας συντελούν πλέον των ερευνητών ένα σύνολο άλλων ειδικοτήτων, από τον καπετάνιο του πλοίου ως τον φορτοεκφορτωτή, τον διοικητικό υπάλληλο, τον οδηγό αυτοκινήτου, τον παρασκευαστή, τον ηλεκτρονικό, κλπ.

Τελικά ωφέλη για την καριέρα του, απ'όλη αυτή τη δουλειά αποκομίζει μόνο ο ερευνητής. Νομίζουμε ότι είναι ένα είδος δουλοκτητικού μικροσυστήματος.

Πέρα απ' αυτά θα πρέπει να καταβάλουμε προσπάθειες να εκλείψει η νοοτροπία της επιλογής των επιστημόνων με κριτήρια ποσοτικής και

όχι ποιοτικής υφής.

Όπως την ευρύτερη κοινωνία μας η κοινωνική αναγνώριση είναι μόνο θέμα του αριθμού των κυβικών της μηχανής του αυτοκινήτου ή και του δικύκλου έτσι και στην επιστημονική μικροκοινωνία το κύριο κριτήριο επιλογής είναι ο αριθμός των δημοσιεύσεων και επιστημονικών ανακοινώσεων και όχι η ποιότητα.

Ξέρουμε επίσης ότι δίδεται έμφαση σε δημοσιεύσεις σε περιοδικά καλής ποιότητας, η πρόσβαση σ' αυτά όμως ξέρουμε επίσης ότι είναι κυρίως υπόθεση προσωπικών σχέσεων και όχι αξιοκρατίας.

Ν' απορρίψουμε τα κάθε μορφής βραβεία, που δεν είναι τίποτα άλλο παρά μια ακόμα προσπάθεια να μας ενσωματώσει το σύστημα.

Ν' αμφισβητήσουμε εν μέρει και τα συνέδρια γιατί ως ένα βαθμό είναι και ένα είδος κοσμικής συγκέντρωσης με πληρωμένα τα έξοδα, όπου προστρέχουμε να ικανοποιήσουμε κατά κάποιο τρόπο τον ναρκισσισμό μας και να κρατηθούμε στην επικαιρότητα.

Συμπερασματικά ευχόμαστε να συγκροτηθούν κάποτε οι επιστήμονες σε επιστημονική κοινότητα, όπου θα διαμορφώσουν θέσεις βασισμένες στην κοινωνική και όχι στην καριερίστικη συντεχνιακή αντίληψη (συνειδητοποίηση του ρόλου του επιστήμονα). Αυτές οι θέσεις θα αποτελέσουν τις βάσεις για διεκδικητικούς αγώνες.

Στη φάση που περνάει σήμερα η χώρα μας φαίνεται να δίνεται από κυβερνητικής πλευράς έμφαση στην έρευνα του θαλάσσιου χώρου (πενταετής προγραμματισμός Υπουργείου, ΡΑΠΑΚΟΥΛΙΑΣ, 1983).

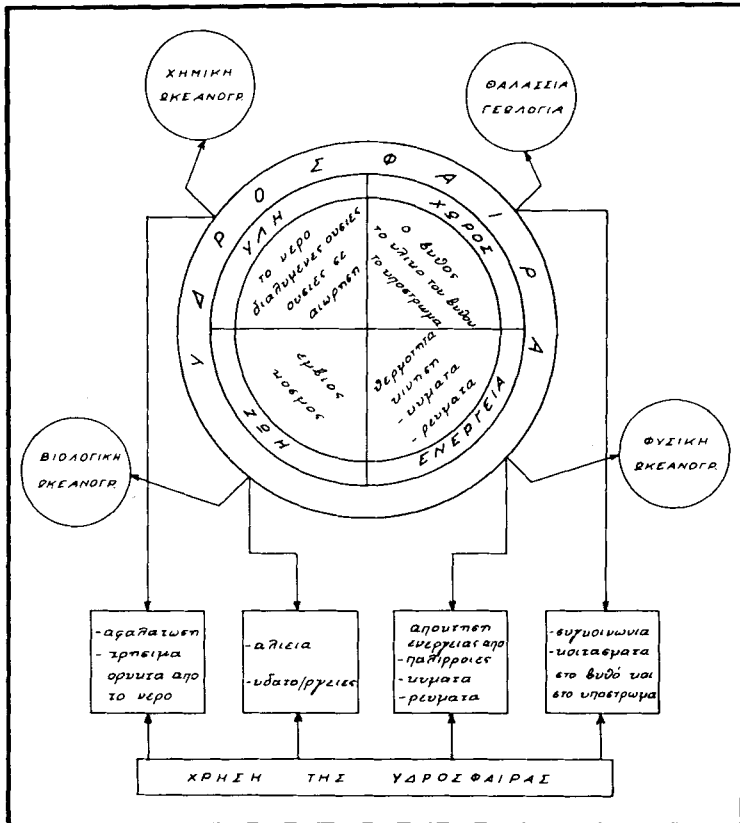
4. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ

1. ΓΚΟΡΖ, Α. (1973): Ταξικά χαρακτηριστικά της επιστήμης και των επιστημόνων, στο (ΑΥΤΟ)ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ των ΖΩΜΠΙΕΡ, Α. & ΛΕΒΥΛΕΜΠΛΟΝ, Ζ-Μ (εκδ.) σελ. 27-44 - Εκδόσεις Βέργος, Αθήνα.
2. ΠΕΡΙΣΟΡΑΤΗΣ, Κ. & ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, Ι. (1983): Στόχοι και μέθοδοι έρευνας της υποθαλάσσιας γεωλογίας: Εφαρμογές και προγράμματα στον ελληνικό χώρο. Ενημερωτικό Δελτίο ΙΓΜΕ, 12, ΟΚΤ.-ΔΕΚ. 1983.
3. ΡΑΠΑΚΟΥΛΙΑΣ, Δ. (1983): Προβλήματα Επιστημονικής Έρευνας, Ομιλία στο διήμερο μελέτης του Ελληνογαλλικού Επιστημονικού και Τεχνικού Συνδέσμου στο Ε.Ι.Ε. (23-24 Μαΐου 1983).
4. ΡΟΚΟΣ, Δ. (1983): Προβλήματα Επιστημονικής Έρευνας, Ομιλία στο διήμερο μελέτης του Ελληνογαλλικού Επιστημονικού και Τεχνικού Σύνδεσμου στο Ε.Ι.Ε. (23-24 Μαΐου 1983).
5. ΖΙΜΕΡΜΑΝ, Μ., ΡΑΝΤΙΝΣΚΥ, Α., ΡΟΤΕΝΜΠΕΡΓΚ, Μ. & ΜΕΓΙΕΡΣ, Μ. (1973): Μια επιστήμη για το λαό, στο (ΑΥΤΟ)ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ των

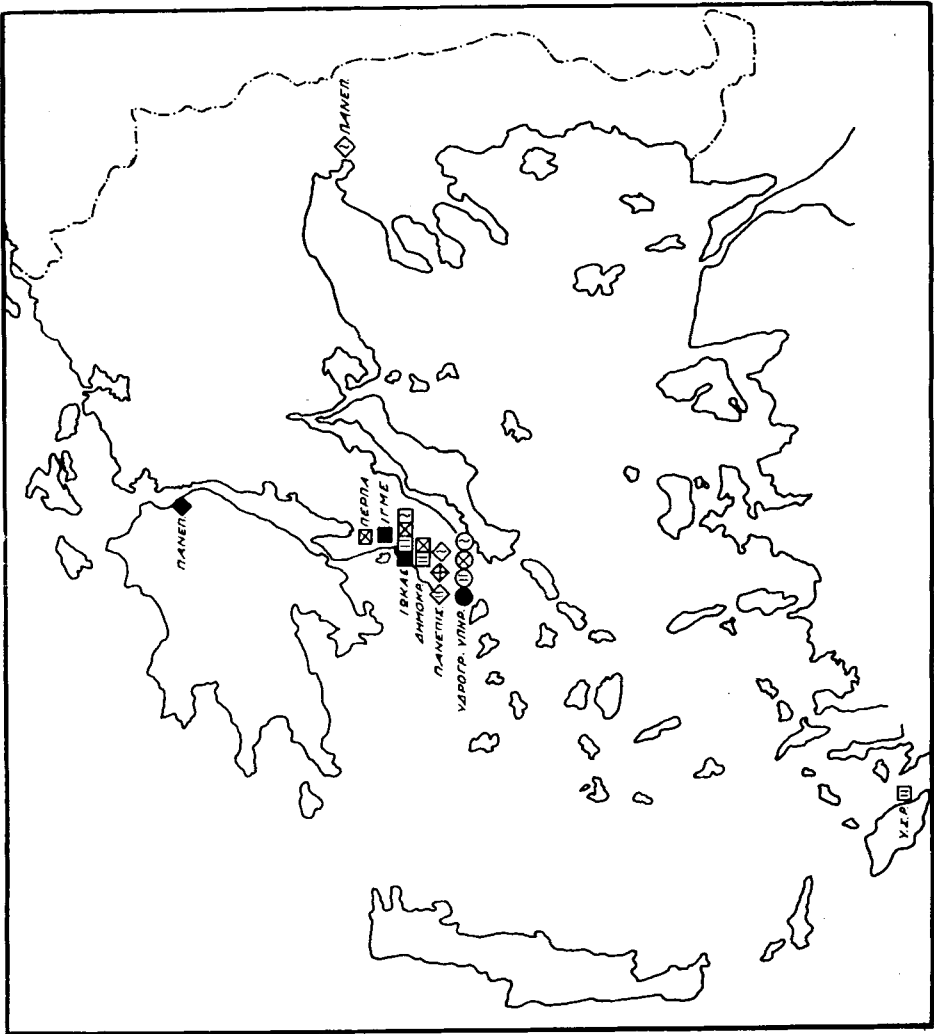
ΖΩΜΠΕΡ, Α. & ΛΕΒΥ-ΛΕΜΠΙΛΙΟΝ, Ζ-Μ (Εκδ), σελ. 71-100, Εκδόσεις Βέργος, Αθήνα.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ, Χ., ΧΡΟΝΗΣ, Γ.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΩΚΕΑΝΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΙΩΚΑΕ)

Σχ. 1.

- ⊙ Στρατιωτ. Υψηρ.
- ⊗ Πανεπιστήμιο
- ⊕ Ερευνητ. Υδρ.μ.
- ◊ Φυσική Ωκεανογραφία
- ⊠ Αγρική Ωκεανογραφία
- ◻ Βιολογική Ωκεανογραφία
- Θαλάσσια Γεωλογία

Σχ. 2.